

Vallen – ett sommarparadis för stadsbarn

Elisabeth Westerberg

Inledning

I och med första världskrigets utbrott blev tuberkulosens verkningar märkbara inom fattigvården. Tuberkulosen förekom rikligare i Norrbottens län än i någon annan del av Sverige, med dubbelt så höga dödsiffror som medeltalet i riket. Under åren 1915–1916 var dödligheten som störst och särskilt kustområdet drabbades. Under perioden 1911–1925 sjönk tuberkulosdödligheten i riket med i medeltal 24 %. Den minskade mest i Stockholm (40 %) och minst i Norrbottens och Västerbottens län (11%). Antalet dödsfall i tuberkulos i Norrbotten översteg år 1912 medeltalet för riket med 79 % och 1916 med 102 %. Under första världskriget (1915–1917) steg dödligheten i Norrbotten, med maximum 1916 då 700 personer avled. Tillbakagången fortsatte sedan, med undantag för en tillfällig stegring 1941. Norrbottens länsförening mot tuberkulos bildades 1906. Den verkade för ökad upplysning om sjukdomen, organisation av dispensärer, vårdplatser för tuberkulöst sjuka och barnkolonier. Men eftersom det var kristid, härjade även andra sjukdomar och barnadödligheten var stor.

Koloniverksamheten startade för att ge stärkande sommarvistelse till svaga och undernärda barn från tuberkulösa och medellösa familjer. Under många år ökade antalet barnkolonier. Driften dominerades av ideella organisationer och i spetsen för dessa gick ofta personer från de välbärgade samhällsskikten. Exempel på sådana välgörenhetsorganisationer är Frälsningsarmén, SSUH, Blåbandförbundet etc. Mot slutet av 1940-talet minskade behovet av barnkolonier från tuberkulösa hem och på 1950-talet nedlades de första barnkolonierna.

Tack vare dessa sommarkolonier kunde även stadsbarnen ”få njuta av landtlivets behag och nöjen, medan deras eljest sannolika öde blivit att i stadens kvalm se feriedagarna gå förbi utan att lämna något stänk av rosors färg på deras bleka kinder”. Anläggningarna var omsorgsfullt utvalda på avskilt belägna platser i naturskön lantlig miljö. Det fanns vidsträckta områden för lekar och andra friluftsnöjen, nära skogsområden där barnen kunde bygga kojor och plocka bär. Sjö eller hav fanns i omedelbar närhet med badstrand och brygga. Den lantliga miljön erbjöd hagar med betande kreatur och möjlighet att delta i skördearbete. Det berättas att en bonde hade en häst som betade på ängen intill en koloni. Denna häst tog sig för att slicka rent tallrikarna sedan barnen lämnat bordet och när han blev bortmotad reste han sig på bakbenen och slog, då han tydligen gillade maten. Den glupska hästen fick sedan flyttas till andra betesområden. Vare sig kolonierna hade iordningställt i gamla boställen eller nya byggnader, skulle de inrymma stora sovsalar och luftiga rum för barnens lekar. De inreddes i ljusa färger med ljusa, lätta gardiner. Pojkar och flickor hade skilda sovsalar och tvättrum. Läkarundersökningar gjordes före och under vistelsen, bland annat för att se hur mycket barnen ökat i vikt vid avresa och hemfärd. Uppgifter om viktökningar intar en central plats i koloniernas verksamhetsberättelser. Eftersom barnkolonierna var beroende av såväl frivilliga som sökta bidrag, var det viktigt att visa bidragsgivarna att deras hjälp inte varit förgäves. Koloniernas verksamhet drevs med varierande grad av ideellt arbete, välgörenhetsinsamlingar och årliga anslag från kommunen, staten, Barnens Dag och andra föreningar.

De sociala skillnaderna började utjämnas under 1950-talet. Begreppet barnkoloni hade för många fått en negativ betydelse i socialt hänseende, men fyllde fortfarande sin funktion för stadsbarnen. Behovet av barnkolonier var under 1960-talet föremål för debatt. På grund av den allmänt höjda levnadsstandarden och därigenom bättre möjligheter för semestervistelser och miljöbyte ansågs ej behovet av koloniverksamhet lika stort som tidigare. Men det fanns alltså ett stort antal barn från splittrade och ofullständiga hem och från hem där miljön var mindre god på grund av sjukdom, alkoholism och dylikt,

som därför hade ett uppenbart behov av miljöbyte och rekreation under betryggande former. På kolonin fanns även barn från ”vanliga” familjer som hade relativt gott ställt, men som var mycket ensamma. Verksamheten fyllde därför en viktig social funktion.

Koloniverksamheten idag

Numera finns endast ett fåtal barnkolonier kvar i Sverige. I Norrbotten driver Frälsningsarmén sedan 1946 en barnkoloni i Norra Sunderbyn som nu tar emot både svenska och lettiska barn. Arnemarksgårdens barnkoloni utanför Piteå drivs av Piteå kommun. I Kalix fanns Björkforsgårdens barnkoloni fram till 1994 då verksamheten lades ner. Den drevs huvudsakligen ideellt. Även i Piteå har det varit tal om nedläggning. Kommunernas besparingar är naturligtvis största orsaken, men en annan anledning är att det numera finns alternativ till barnkolonierna.

Kommunerna satsar på andra verksamheter till behövande barn såsom sommarhem i familjer, lägerskolor och fritidshem. Detta anses täcka behovet. Men många som arbetar med barnomsorg tycker att sommarkolonier verkligen behövs.

Vallens barnkoloni

Historik

Vallens historia började den 29 mars 1917 med en motion till stadsfullmäktige från ordföranden i Socialdemokratiska Arbetarekommunen, lokförare Nils Falk, om behovet av en sommarkoloni för fattiga barn. Han åberopade att flera städer i skilda delar av landet redan anslog avsevärda medel till koloniverksamhet för att erbjuda fattiga barn lämplig näring, god tillsyn och skötsel under sommar-månaderna. På grund av det hårda klimatet i Norrbotten var dessutom fattiga familjers barn mer vanlottade här än i övriga landet. Det var kristid med höga priser och livsmedelssvårigheter som följde. Detta i kombination med bristande tillsyn och skötsel, då barnen ofta lämnades ensamma eftersom båda föräldrarna måste bidra till familjens underhåll, oroade herr Falk, eller som han själv uttryckte saken: ”...torde det vara kommunens oavvisliga plikt att genom alla till buds stående medel vaka över att dessa barn icke i förtid brytas till kropp och själ och därigenom bliva en börda för samhället”. I Luleå-området fanns redan en sommarkoloni för ett sextiotal barn från Luossavaara-Kiirunavara AB i malmfälten, samt ett läger för ett tjugotal barn i Alhamn, men ingen koloniverksamhet som främjades av kommunen.

Stadsfullmäktige beslutade den 21 juni 1917 att anlägga en sommarkoloni för barn på Vallens soldattorp i Dravelsviken. Platsen ansågs som särskilt lämplig eftersom den erbjöd såväl långgrund sandstrand som skogklädda höjder, kommunikationerna var goda och det fanns telefon. En vackert belägen oas för industrisamhällets barn. En kommitté av tre personer tillsattes, som fick i uppdrag att inköpa markområde, uppföra byggnader, anskaffa inventarier samt ansvara för anläggningens drift. Stadsfullmäktige anslog för anläggandet av barnkolonin 17 000 kronor och för den årliga driften 5 000 kronor att utgå av hyresinkomster för en del tomtområden som av staden upplåtits till hamnen. Driftkostnaderna beräknades för 30 barn under två månaders vistelse. Enligt Falks förslag skulle kostnaderna för byggnadernas uppförande väsentligt kunna nedbringas genom att hamndirektionen åtog sig uppgiften. Hamnen förfogade över arbetsmaskiner samt yrkesarbetare som under stor del av vintern var arbetslösa. Till följd av konjunkturen hade stadens inkomster ökat bland annat genom uthyrning av tomter för tillfälliga transitgodsupplag men samhällets mindre bemedlade hade fått det allt svårare. Genom att anslå en del av hyresinkomsterna till en sommarkoloni skulle fattiga familjer kunna avlastas en del av sina bekymmer. Den 14 juli 1917 undertecknades köpekontraktet på 1 hektar 65 kvadratmeter av Vallens soldattorp, därav en del odlad mark, mellan Luleå stad och Vallens byamän för en köpeskilling av 1 500 kronor.

Kolonibyggnaden uppfördes hösten 1917 genom hamnens försorg. Kostnaden uppgick till 14 722:91 kronor. Den innehöll två sovsalar, vardera ursprungligen avsedd för femton barn, en större hall, två rum för betjäning och två isoleringsrum för sjukdomsfall, kök med skafferi, matveranda, jordkällare och

rymliga uthusbyggnader. Inventarier inköptes för kr 3 436:65 och anläggningen stod klar att mottaga trettio barn sommaren 1918.

Dispensärkommittén erbjöd våren 1918 stadsfullmäktige dels ett kontant belopp av 470:79 kronor, dels inventarier till ett värde av 1 422 kronor. Dessutom fick kommittén mottaga 800 kronor i årligt anslag av länets dispensärnämnd och Luleå Sparbank, på villkor att kommittén årligen fick uttaga 15–20 ”undernärda skrofulösa, men icke tuberkulösa barn” för vistelse på kolonin. Sedan kommitterade förklarar att utrymmet med vissa utvidgningar skulle medge en ökning av barnantalet, beslöt stadsfullmäktige den 28 mars samma år att anta anbudet. Särskilt under rådande livsmedelssvårigheter ansågs det högst önskvärt att så många barn som möjligt fick hämta hälsa och krafter på kolonin och staden anslog ytterligare 600 kronor till kommitténs förfogande. Genom den utvidgning av anläggningen som härmed uppstod, ansåg sig kommitterade behöva ytterligare 4 000 kronor till att fullborda byggnadsplanen, vilket beviljades av stadsfullmäktige den 26 september 1918.

Den 14 juni 1918 utsändes de första fyrtioått barnen till kolonin. Samma numerär uppehölls tills den nya kolonibyggnaden togs i bruk 1947.

Barnen uttogs av kommitterade i samråd med dispensärsköterskan och folkskoleinspektören. Till alla stadens folkskolor utsändes formulär att ifyllas av målsmän eller lärare för sådana barn som ansågs vara i behov av vistelse på sommarkoloni. På formuläret angavs familjens barnantal och hälsotillstånd. Urvalet gjordes sedan av kommitterade med hänsyn tagen till respektive familjs barnantal, hälsotillstånd, ekonomiska och andra förhållanden som kommit till kommitténs kännedom. Barnen undersöktes därefter av läkare för att utesluta förekomst av tuberkulos eller andra smittsamma sjukdomar hos barnen.

Vistelsen räckte i två månader, under tiden 15 juni–16 augusti. I stort sett uttogs en ny uppsättning barn varje år i åldern 6–12 år, men efter läkares ordination kunde samma barn få återkomma flera år.

Föreståndarinnan de första tio åren var fröken Hildur Mörtzell som till sin hjälp hade ett biträde. Mathållningen ombesörjdes av en kokerska och ett biträde.

Ur Vallens 10-årsredogörelse, den 4 oktober 1927: ”Det skyddade läget, den friska omgivningen och den goda badstranden bidraga till att barnens hälsotillstånd varit synnerligen gott. Intet svårare sjukdomsfall och intet olycksfall har under de gångna åren inträffat”. I medeltal hade barnen ökat i vikt 2,47 kg enligt följande tabell.

År	Gossar	Flickor
1918	2,1	2,3
1919	2,3	2,3
1920	1,9	2,1
1921	2,1	2,2
1922	2,0	2,1
1923	2,0	2,0
1924	2,6	2,8
1925	2,0	2,2
1926	3,1	4,3
1927	3,1	3,9

”Kommitterade hava särskilt tillsett att barnen fått lära sig ordning och punktlighet. De ha fått stiga upp, intaga sina måltider och gå till vila på bestämda tider. I regel hava barnen varit snälla och lydiga och visat stor tacksamhet och förnöjsamhet. Inga svårare förseelser hava förekommit och intet där intaget barn har behövt att från kolonien avvisas”.

Kolonien räcker inte till

Eftersom området var mycket välbeläget i förhållande till vatten hade det börjat bli begärligt för sommarbebyggelse. En sommarstuga hade redan uppförts i norra delen av området. För att förhindra olämplig bebyggelse föreslog kolonistyrelsen den 9 oktober 1940 i en skrivelse till drätselkammaren, inköp av närliggande mark för byggande av en ny koloni samt inköp av soldattorpet. Koloni-verksamheten på Vallen behövde byggas ut, från fyrtioåttio sommarbarn till det dubbla. Det innebar tjugofyra pojkar respektive flickor, mellan sju och tretton år gamla. Staden förvärvade samma år ytterligare 4,1 hektar av Vallens soldattorp för uppförande av ny kolonibyggnad till ett pris av 3 500 kronor. Kostnaderna hade beräknats till 76 000 kronor. Ett anslag på 8 500 kronor tillkom för inköp av inventarier.

Under 1940-talets första hälft väntade man på uppförandet av ytterligare en kolonibyggnad. Dispensärbyrån ansåg att kolonins storlek var långt ifrån tillräcklig för att kunna ta emot alla barn som verkligen behövde komma ut på landet. Tomten var redan köpt och belägen i närheten av kolonin. Projektet blev emellertid inte godkänt, trots att det fanns tillräckligt med pengar och det egentligen var klart att sätta igång. Medel fanns till nytt hus, men inte byggnadstillstånd.

Den nya byggnaden kunde ta emot sin första barnkull den 26 juni 1947. Det fanns en gemensam föreståndare och en biträdande föreståndare för vardera verksamheterna, som då bedrevs i två separata hushåll med vardera femtio barn, ett i den gamla och ett i den nya byggnaden. En viss rivalitet mellan husen blev följd. Flickor och pojkar var inhysta i var sin byggnad, flickorna i den nya, pojkarna i den gamla. De hade var sin lekplan. I den gamla kolonibyggnaden bedrevs verksamhet till slutet av 1950-talet.

Under 1958 tillsattes en kommitté för utredning om den fortsatta driften av Vallen. Tre alternativ presenterades för skolstyrelsen. Kommittén hade infortrat yttrande från skolsköterskan Greta Jonsson, koloniföreståndarinnan Ingrid Sandell och ledamoten av skolstyrelsen fru Karin Isaksson. De gick igenom inlämnade ansökningar och framhöll att de barn som intagits sommaren 1958 kom från hem med ensamma mödrar, sjukliga och havande mödrar, hem med låga inkomster, familjer med många barn, samt barn som skolläkaren rekommenderat. Några undantag fanns, bland annat ett barn som hade ett syskon liggande svårt sjukt hemma och ett finsktalande barn i behov av umgänge med andra barn för att lära sig svenska. I några fall hade de sökande uppgett att de icke haft någon inkomst alls. Lämnade inkomstuppgifter var emellertid ibland svåra att kontrollera för skolsköterskan. Vidare framhölls att de etthundrafyrtio koloniplatser som fanns var otillräckligt. Skolsköterskan framhöll även att hon inte haft möjlighet att stöta på en del föräldrar som av oföretagsamhet inte sökt koloniplats, trots att behov förelegat. Möjligheten till kolonivistelse för barn från Luleå hade dessutom minskat sedan SSUH några år tidigare lagt ner sin sommarkoloni i Södra Sunderbyn.

Kommittén hade även infortrat yttrande från Luleå barnavårdsnämnd. I motsats till Vallens styrelse framhöll nämnden att barnkolonivistelse överhuvud taget borde omprövas och att man på sakkunnigt håll allt mer understrukit olägenheterna med barnkolonier, främst de större och om vistelsen utsträcks över en längre tid. ”Det råder ingen tvekan om att ett stort antal barn vantrivs och blir missanpassade på kolonier av konventionell typ”. Enligt nämndens uppfattning fanns heller ingenting som styrkte ett faktiskt behov av etthundrafyrtio platser på Vallen, varför nämnden inte ville tillstyrka en dyrbar reparation av den gamla kolonibyggnaden.

Kommittén rekommenderade att skolstyrelsen under 1959 skulle pröva alternativet att endast bibehålla den nya byggnaden. Den gamla kolonin skulle användas i befintligt skick som tillhåll för barnen vid dålig väderlek. Plats för kolonivistelse skulle erbjudas etthundra-tjugo barn varje år, (fyrtio barn i tre perioder à tre veckor). Personalen skulle bestå av husmor, kokerska, lekledare och fem biträden. Utöver kostnader för personal och kost enligt ovan tillkom årligt underhåll, transporter, etc. Skulle det visa sig att enstaka barn var i behov av längre vistelse på kolonin än tre veckor, kunde tiden utökas till maximum sex veckor. Kommittén föreslog dessutom att en ny tvättstuga kombinerad med bastu skulle uppföras.

Den befintliga tvättstugan var i dåligt skick och kunde inte repareras. Stadsfullmäktige beslutade enligt skolstyrelsens och kommitténs enhälliga förslag.

Verksamheten

Grundaren till Luleå kommuns bildarkiv och dess nesor, Helmer Widlund var anställd vid hamnkontoret 1927–1928. Ett av de första uppdrag han fick var att hos apoteket hämta ut mediciner och avlusningsmedel för Vallens räkning. Det var inga små mängder, ett par 10 liters flaskor med sabadillättika, en stor burk skabbsalva, bandage och annat sjukvårdsmaterial. Detta fraktades ut med ångbåten Balder. Sjövägen var på den tiden den enda förbindelsen till Vallen, utöver de stigar som förband kolonin med omkringliggande bondgårdar och fiskeläget i Alhamn, på den tiden ett sommarstugeområde för stadens pampar. Barnen fick åka med ångbåten från Luleå som lade till vid Vallens brygga. Restiden var ungefär två timmar. Så småningom förbättrades vägförbindelserna, 1933 stod vägen klar. Bussen blev då den huvudsakliga förbindelselänken till kolonin. Den körde sin rundtur förbi Vallen morgon och kväll med leverans av post och förnödenheter. Kolonibarnens föräldrar hade ofta svårt att ta sig till kolonin, dels var bilen på den tiden inte var mans egendom, dels hade de inte råd. Dessutom skulle föräldrars besök väcka barnens hemlängtan och bidra till onödigt pjoskande, inte förenligt med det ordning och skick som kolonivistelsen skulle innebära. Svårigheten att ta sig till och från Vallen var ett ändamål i sig. En del barn var ovana att vara hemifrån eller hade av andra skäl svårt att finna sig tillrätta. Hemlängtan kunde därför bli för svår hos somliga, vilket innebar en viss rymningsrisk. Rymlingarna kom dock aldrig så långt utan fångades upp utefter vägen eller vid någon bondgård som de uppsökt. Men barnen fick nyttiga erfarenheter av kolonivistelsen. Dels fick de prova på att leva självständigt utan mamma och pappa, dels lära sig hjälpsamhet och ansvar gentemot såväl kamrater som vuxna.

Utdrag ur årsredovisningen för 1940:

- Vallen har under sommaren hyst 25 gossar och 25 flickor.
- Avfärden till kolonin skedde den 25 juni och återkomsten den 15 augusti.
- Total kostnad för drift, underhåll av fastighet och inventarier var 5 847:45 kronor.
- Kosthållet uppgick till 1:12 kronor per barn och dag, föreståndarinna och biträden inräknade.
- Kläder och skodon hade som vanligt tillhandahållits barnen.
- Inga sjukdomsfall.
- Viktökningen för gossar var i medeltal 2,3 kg, för flickor 3,3 kg. Högsta viktökning 5,8 kg.

Hur livet på Vallen kunde gestalta sig för barnen på 1940-talet åskådliggörs av följande ögonvittnesskildring: ”Uppstigningen sker i olika moment under fröken Sundbergs kommando. Det är militärisk ordning och lika god precision i flickornas och pojkarnas salar. Bädningen klarar barnen själva och det är aldrig något slarv, – ”Hur många ränder är det nu vi brukar vika in av filten”, frågar fröken Sundberg. – Två stycken”, svarar kolonins yngsta. Sängarna får stå och lufta, bäddade med endast underlakan tills barnen sovit middag och då bäddar man med största tänkbara precision. Under sovtimmen ligger barnen ordentligt uppradade på sina sängar. De behöver inte nödvändigtvis sova. Nedanför sängarna står gymnastikskor i reserv åt barnen, vilka tvättas två gånger i veckan med tvättpulverlösning”.

”När det är dags för eftermiddagsdoppet rusar hela skaran ner till stranden, endast klädda i sin friska solbränna. Barnen rumlar om utomhus mest hela dagen, antingen hålls de på lekplanen eller i någon koja som de byggt. Dessemellan får de hjälpa till med disk, torkning o s v, både pojkar och flickor. Barnens kläder är lika till snittet men med någon variation i färgerna. De barn som hjälper till i serveringen har vita förkläden och vita hårbånd eller kockmössa.

Vid lägningsdags tvättas fötterna med varmt vatten. Frammot kvällen och vid dåligt väder sysselsätts barnen med läsning av böcker från biblioteken och sångövningar”.

”Föreståndarinnan Anna Sundberg presenterar kolonins äldsta barn, som är tretton år och varit på kolonin i sju år. Han säger: ”Först nu när man är lite äldre förstår man riktigt hur bra man har det som får komma ut till kolonin varenda sommar”.

Till föreståndarens personliga utrustning hörde ett björkris som användes vid behov.

En gång i veckan kom det en båt från Luleå med mat och ibland paket till barnen från deras föräldrar. Vissa barn fick aldrig några paket, föräldrarna hade inte råd att skicka något. Paketerna togs i beslag av föreståndarinnan som delade ut innehållet ”broderligt” till barnen.

Maten lagades på järnspis och vatten bars från en kallkälla belägen 550 m från byggnaden. För disk, tvätt och städning bars vatten från bryggan. Klädtvätt utfördes nere vid stranden.

Personalen

Vallen har haft många trotjänare under årens lopp. Vaktmästaresysslan t ex har gått i arv inom samma släkt i två generationer. Anna Sundberg var föreståndare för kolonin i arton år. Hur länge hon var anställd finns inga uppgifter om, men åtminstone fram till 1948. Hon var sträng men mycket omtyckt av barnen. Hon höll inte bara ordning och reda, hon lekte också med dem.

Hushållslärarinnan Ingrid Sandell anställdes som föreståndare 1955, samtidigt som kokerskan Maja Rova. När de tillträdde var utrustningen mycket primitiv och nedgången varför de fick i uppgift att förbättra denna.

Maja Rova har berättat följande. Nya sängar och sängutrustning skulle anskaffas. Veckan innan kolonibarnen kom fick de se upp överkast, gardiner m m som saknades. Symaskiner fick de låna från skolslöjden.

Uppvärmningsanordningar saknades helt i nya kolonin, så de sydde och frös till dess fingrarna stelnade och de tvingades tränga ihop sig i hennes rum. Där fanns den enda uppvärmningen, då hon själv skaffat ett elektriskt trådelement.

Hon hade inga hjälpmedel i köket utan degar och annat fick bearbetas för hand. Övrig utrustning var heller inte den allra bästa till att börja med, varför hon tog med sig och använde egna kärl, vispar och slevar. Allt bröd bakade hon själv, mestadels på nätterna. Hon gjorde degen på kvällen och slog på ugnarna vid 3-tiden för att ha brödet färdigt på morgonen. Hennes ”kolonibullar” var allas favorit. De bakades på färsk kall mjölk, kanel, socker och hjorthornssalt. De kalla bullarna sattes direkt in i ungen. De blev frasiga som wienerbröd. Födelsedagar firades med ”regnbågstårta”. Det var sockerkaksbottnar med choklad, varvade med ljus, röd och grön smörkräm.

Mjölk hämtades från bönder i Mörön och Alhamn. Normal förbrukning var cirka femtio liter dagligen. Varje kväll satte hon två emaljerade hinkar med fil av den färska mjölken.

Tillsammans har de båda varit stöttepelarna i verksamheten under de 17 år de arbetade på Vallen tillsammans, fram till 1972. De har hjälpts åt med ansvar och även skött nattpassning för barnen tillsammans då de haft sina rum på var sida av barnens sovsalar.

Från och med 1950-talet ingick tjänstgöringsskyldighet på kolonin för stadens förskollärare vid lekskolor, som viss tid av sommarlovet skulle arbeta på kolonin. Endast barn från låg- och mellanstadiet togs emot. Skolläkare och skolsköterskor medverkade vid uttagningen samt utövade viss tillsyn av verksamheten.

När koloniverksamheten upphörde 1990 bestod personalen av fjorton personer, en föreståndare, en biträdande föreståndare, sju medarbetare till dessa, varav en sim- och lekledare. Den 11 sistnämnde skulle vara utbildad simlärare. Det var alltid en man. Kökspersonalen bestod av en kokerska och tre köksbiträden. Vid den tiden omfattade verksamheten tre tvåveckorsperioder å trettio barn, 19–30 juni, 3–14 juli och 17–28 juli. Anmälan mottogs av socialförvaltningens barnomsorgsavdelning.

Huvudmän för Vallen

- 1917–1934 Kommittén för Luleå stads barnkoloni
- 1935–1952 Styrelsen för Vallens barnkoloni
- 1953–1958 Folkskolestyrelsen
- 1958–1969 Skolstyrelsen (ny skolstyrelselag 1 juli 1958)
- 1970–1990 Barnavårdsnämnden och Socialförvaltningen

Kommittén för Luleå stads barnkoloni 1917–1934

- Stadsfullmäktigeledamot, lokförare Nils Falk 1917–1919 (död 1919)
- Fru Julia Fernlund (eftr H Mörtzell) 1917–1927
- Hamnkaptan Karl Hjalmar Falkland 1917–1935 (död 1935)
- Disponent Gustaf Burström (eftr N Falk) 1917–1932 (död 1932)
- Fotograf, fröken Henny Tegström (eftr H Mörtzell) 1931–1935
- Fröken Hildur Mörtzell, lärarinna vid Östra skolan, Vallens första föreståndarinna 1927–1931 (avsagt sig)

Styrelsen för Vallens barnkoloni 1935-1952

- Fotograf, fröken Henny Tegström (flyttat från Luleå 1936), 1936
- Konsul K Gustaf Groth (eftr K Hj Falkland), 1935–1952
- Byggmästare Nils A Bergman (eftr G Burström), 1935–1943
- Dispensärsköterska, fröken Märta Lidgren, gift Bergström 1941, 1936–1952 (eftr H Tegström)
- Fattigvårds- och barnavårdskonsulent Carl U Lindbäck, 1944–1952
- Fru Mary Enström, 1947–1952

Den 1 januari 1953 överflyttades verksamheten till Folkskolstyrelsen, där byggmästare Nils A Bergman var ordförande 1953–1959 (se även styrelsen för Vallen). Konsul Groth avtackades för det långvariga och självupppoffrande arbete han nedlagt och den ingående kunskap han förvärvat genom sin mångåriga skötsel av kolonin. Han avled 1956.

Vallens barnkolonisång

Många barn vistades på Vallen år efter år, ofta samtidigt med något syskon. En av dem var Maj-Britt Sjöstedt, född 1918, som var kolonibarn 1925–1930. Hon har lyckliga minnen därifrån och har förmedlat denna sång om Vallen.

När skolan slutar sommarn närmas
ut till vår koloni vi far,
att där bland solens strålar värmas
och alltid ha det gott och bra.

Ref: Ja, här på kolonin vi trivas så bra,
vid sjöstrand i skogar och på berg
vi glada blivit, nya krafter vi fått
och solen själv vår kind gett färg.

Av åkerbär det finnes gott om
för dem vi böja rygg så lätt,
att plocka blåbär har vi bråttom
de kokas sen till efterrätt.

Ref: Ja, här på kolonin vi trivas så bra.....

I regn vi leka uti hallen
då är det muntert i vårt lag,
vi glada vandrar in mot Vallen
och hämtar post varannan dag.

Ref: Ja, här på kolonin vi trivas så bra.....

De sista årtiondena

Under 1970-talet utfördes omfattande och kostbara renoveringar av kolonin. Bristfälliga sanitära förhållanden krävde 1974 förbättringar av VVS-anordningar, ombyggnad och nyanskaffningar till köket, bland annat diskmaskin, elektriska ugnar och ny spis. Dessutom uppfördes en mindre byggnad, innehållande toaletter, duschar och klädvårdsutrymmen.

I början av 1980-talet renoverades kolonin för en halv miljon kronor. Anläggningen skulle i ökad utsträckning användas till fritids- och föreningsgårdarnas verksamhet och som utflyktsmål för förskolor och daghem. Den befintliga utrustningen var ytterst enkel och starkt nedsliten. Projektet kompletterades med en förläggingspaviljong från Notviken. Paviljongen skulle användas som personalbostad, vilket saknades. Totalt utgjorde medelsbehovet 1 170 000 kronor. Dessutom behövdes inventarier till personalens förläggingsbyggnad.

År 1990 beslutade socialnämnden om nedläggning av kolonin, pengarna för Vallen skulle användas till annat. Detta år blev sista sommaren med gänget, Vallens barnkoloni stängde för gott. Hösten 1991 revs den äldsta kolonibygnaden. Diskussionens vågor gick höga med anledning av kolonins nedläggning, många hävdade att det fortfarande fanns behov av en barnkoloni. Vad skulle nu hända med Vallen? Följande år stod byggnaderna mestadels outnyttjade fram till 1996, då Vallen förvandlades till ekologisk läroanstalt. Skolförvaltningen driver anläggningen som kretsloppsskola sedan dess. Det är inte längre tyst i Dravelsviken, ungdomarna har återkommit till Vallen.